

Cussegl da vischnaunca
46-2013/2016

Purificaziun dallas auas piarsas da Cavardiras

Project da canalisaziun e credit

M E S S A D I

dalla suprastonza communal a cussegl da vischnaunca

Preziau signur president
Preziadas signuras cusseglieras
Preziai signurs cussegliers

La damonda da centralisar ni buca stat era tier il departament d'ambient el center. Disposiziuns e reglamentaziuns cantunales pretendan da colligiar tuttas zonas da baghegiar cun ina serenera. La vischnaunca da Mustér ha naven dall'entschatta priu serius la tematica d'ambient. Quei muossa il fatg che las sereneras Disla e Raveras ein stadas denter las empremas sereneras el cantun Grischun. Il 2016 ein sulettamein ils uclauns Cavardiras, Pardomat e Madernal aunc buca colligiai cun in sistem da schubergiar las auas tschuffas conform allas leschas vertentas. A Madernal ei ina sligiazion mudesta el liug la soluziun. A Pardomat ei previu ina collaboraziun cun Sumvitg.

1. Situaziun da partenza / basa legala

Art. 10 ed 11 dalla lescha federala davart la protecziun dallas auas pretenda che auas tschuffas ord zonas da baghegiar vegnien menadas sin ina serenera e purificadas. El rom dalla concepziun generala davart igl allontanament dallas auas ha la vischnaunca definiu co las auas piarsas dil territori surbaghegiu resp. dallas zonas da baghegiar dueigien vegnir drenadas. Sebasond sin las prescripziuns federalas ha la Regenza relaschau ils 5 da fenadur 2013 suandontas disposiziuns concernent la vischnaunca da Mustér:

1. La vischnaunca da Mustér ha da realisar per las zonas da baghegiar Cavardiras, Madernal e Pardomat, las qualas disponan aunc buca d'ina serenera aerob-biologica, sereneras e da colligiar quellas zonas.
2. L'aua tschuffa che deriva dallas zonas da baghegiar tenor cefra 1 sto vegnir purificada da maniera aerob-biologica. Las pretensiuns davart deflussiuns ord zonas da baghegiar cun meins che 200 unitads da habitonts sedrezzan tenor las directivas "Abwasser im ländlichen Raum" dall'associaziun dils specialists davart auas piarsas (VSA).
3. Per la zona da baghegiar Cavardiras cun in quozient da sur 50 unitads da habitonts ei da construir entochen alla fin digl onn 2017 ina serenera aerob-biologica cun colligiar ils baghetgs e stabiliments. Il conclus davart la realisaziun dil project ed il consentiment concernent il credit han da succeder entochen alla fin digl onn 2015 (quei conclus ei aunc pendants).
4. Vegn in dils termins sut cefra 3 buca observaus, eis ei suenter ch'ils termins ein spirai, vul dir naven digl 1. da schaner 2016 resp. igl 1. da schaner 2018, scumandau all'istanza da baghegiar da conceder lubientschas da baghegiar a Cavardiras per baghetgs novs e renovaziuns da tals, che han per consequenza ch'il volumen d'aua piarsa s'augmenta.
5. Per la zona da baghegiar Pardomat cun in quozient da 20 entochen 50 valurs da habitonts eis ei da construir entochen alla fin digl onn 2022 ina serenera aerob-biologica cun colligiar ils baghetgs e stabiliments. Il conclus davart la realisaziun dil project ed il consentiment davart il credit han da succeder entochen alla fin digl onn 2019 (quei conclus ei aunc pendants - ad ina damonda da prolungir il termin ei buca vegniu dau suatientscha).
6. Vegn in dils termins sut cefra 5 buca observaus, eisi suenter ch'ils termins ein spirai, vul dir naven digl 1. da schaner 2020 resp. igl 1. da schaner 2023, scumandau all'istanza da baghegiar da conceder lubientschas da baghegiar a Pardomat per baghetgs novs e renovaziuns da tals, che han per consequenza ch'il volumen d'aua piarsa s'augmenta.
7. Per la zona da baghegiar Madernal cun in quozient d'entochen 20 valurs da habitonts eisi da construir entochen alla fin digl onn 2022 ina serenera aerob-biologica cun colligiar ils baghetgs e stabiliments. La situaziun actuala vegn tolerada entochen che la vischnaunca conceda ina lubientscha da baghegiar per baghetgs novs e renovaziuns da tals, che han per consequenza ch'il volumen d'aua piarsa s'augmenta. En quei cass ston ils stabiliments per auas piarsas vegnir realisai enteifer 10 onns. Il conclus davart la construcziun ed il credit han da succeder enteifer 7 onns dapi il consentiment dalla lubientscha da baghegiar. Resalvau resta la scursanida da quels termins en consequenza da considerabels disavantatgs pil prefluent (flum, dutg).

Facticamein exista per Cavardiras dapi igl 1. da schaner 2016 in scamond per la construcziun da baghetgs novs ni per la sanaziun da baghetgs che han per consequenza ch'il volumen dallas auas piarsas s'augmenta. Per Madernal exista ina restricziun parziala da baghegiar e per Pardomat suonda il scamond da surbaghegiar igl 1. da schaner 2020 resp. igl 1. da schaner 2023.

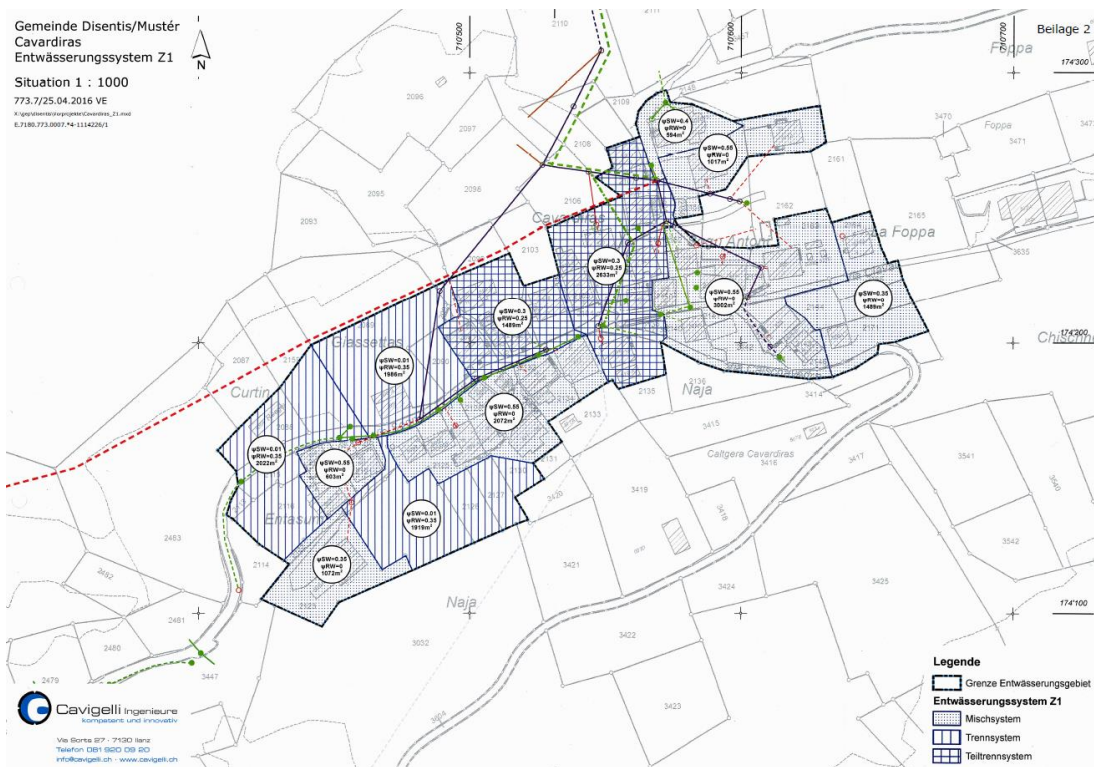
2. Project

Las auas dalla canalisaziun ein a Cavardiras buca separadas. Per 50 valurs da habitonts (VA) sto vegnir anflau ina sligiazium. La suprastonza communal ha schau elaborar il biro d'inschignier Cavigelli, Glion differentas variantas: serenera da 50 VA el liug (nordvest dalla baselgia), colligiar Cavardiras cun la serenera a Disla ni senezegiar dalla sanaziun dalla via naven da Cavardiras a Pardomat el rom dalla meglieraziun funsila. En connex cul plan general d'allontanament d'aua (GEP), mo era sin fundament dallas retschercas primaras, eran ins vegnius tier la conclusiun ch'ina serenera a Cavardiras seigi la sligiazium pli favoreivla. En connex cun las nevadas dil november 2014 ha il providiment electric per Cavardiras pitiu talmein, che quel ei garantius mo provisoriamein. Il project ei vegnius preparaus en stretga collaboraziun cun la Repower, la quala sto a cuorta vosta provider igl uclaun cun ina lingia da tensiun. Quella lingia sutterrana neu da Disla porscha la pusseivladad da nezegiar sinergias. Consequentamein ei la sligiazium da colligiar Cavardiras cun la serenera da Disla puspei interessanta. Tonpli en vosta als cuosts annuals da menaschi d'ina serenera, damai ch'il causerenera a Raveras sto buca aunc survigilar in'ulteriura serenera.

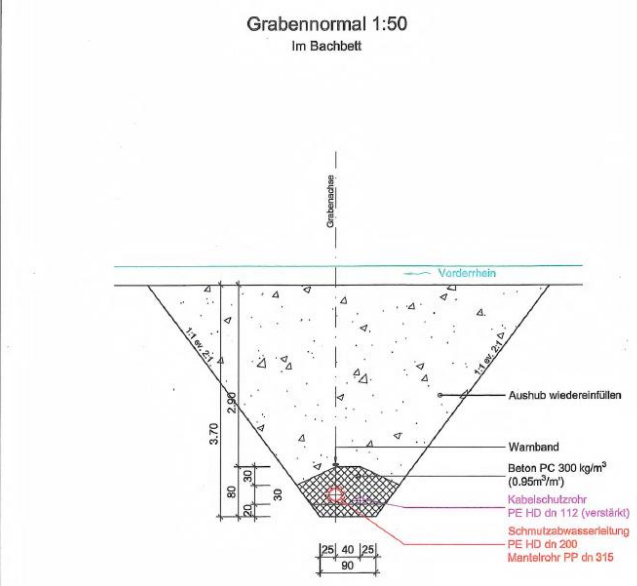
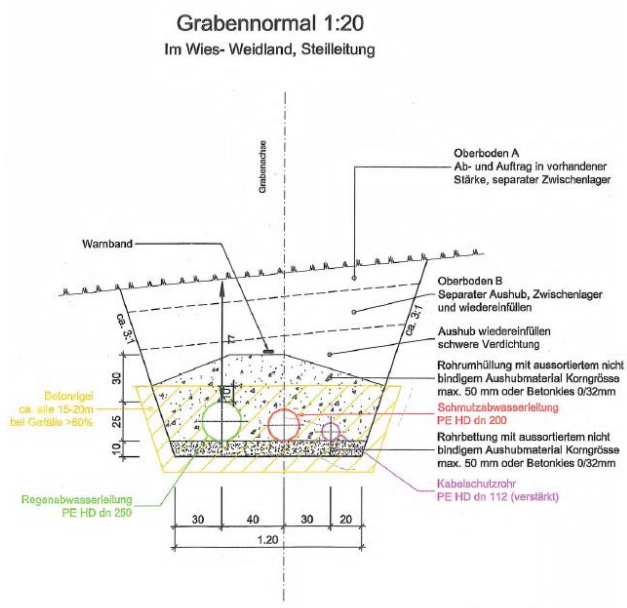
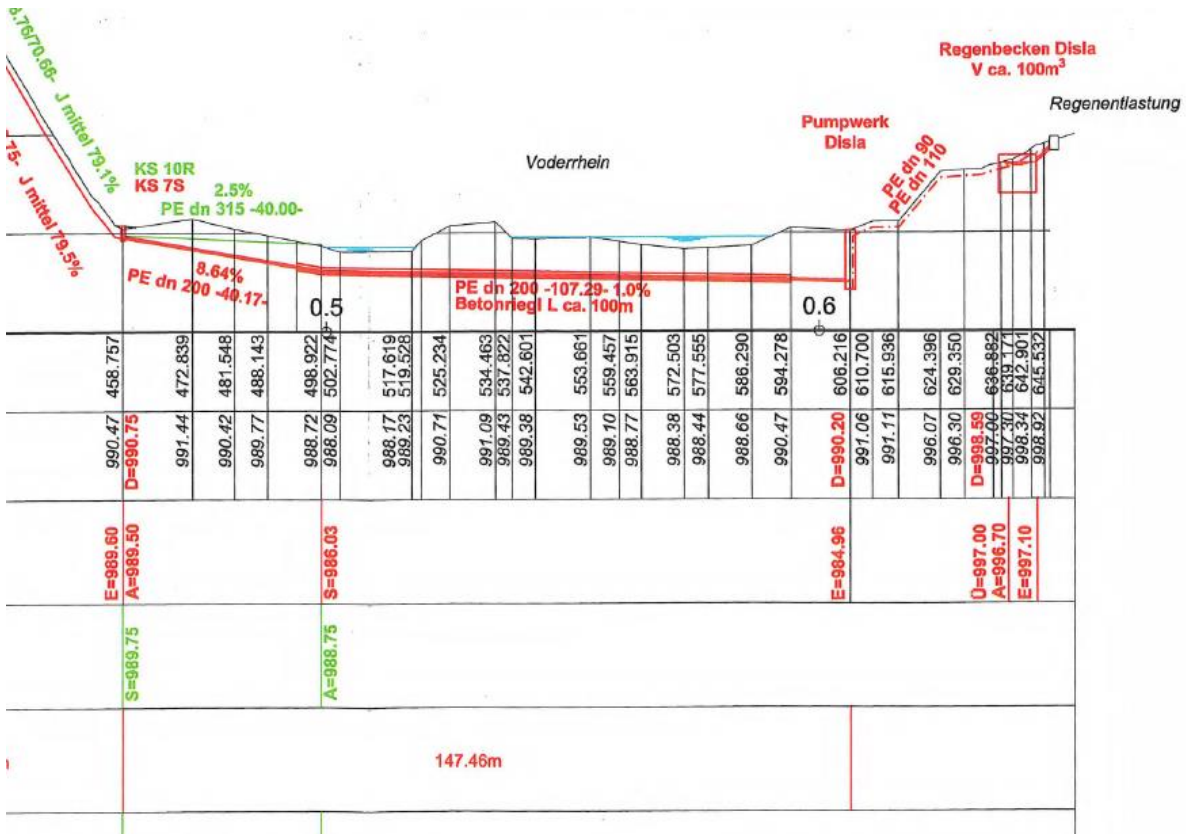
Problems e dapli cuosts sedattan ord il traversar il Rein Anterior a Disla. Pertuccont il fussal d'aua da plievgia eisi da menziunar che quel sto tenor las novas directivas da mesiraziun vegnir dimensiunaus pli grond che tenor GEP. La serenera da Disla ei dimensiunada aschia, ch'ella po tenor confirmaziun digl uffeci per la natira ed igl ambient purificar l'aua da Cavardiras. La Repower sto realisar sia lingia, perquei ch'il providiment electric da Cavardiras ei actualmein dependents da provisoris. En cass d'in stregn unviern sa la Repower buca pli garantir per Cavardiras il providiment cun current electric.

Quei project pretenda davart la Repower ina procedura d'approbaziun avon igl ESTI (inspecturat federal da tensiun aulta). Quella procedura cuoza pulit ditg. Perquei fuss ei indicau da publicar il project ton pli spert, sinaquei che las lubientschas seigien avon maun suenter ch'ils credits necessaris ein concedi.

Concept da deflussiun a Cavardiras

Tagl da situaziun traversada dil Rein Anteriur

3. Cuosts e contribuziuns

El project avon maun quenta per la canalisaziun cun cuosts da frs. 570'000.-- e pil fussal d'aua da plievgia dalla serenera Disla cun tals da frs. 170'000.--.

El project ei vegniu risguardau la construcziun d'in fussal d'aua da plievgia per la serenera da Disla. Quel ei previus tenor il concept pigl allontanament dallas auas (GEP). Ei exista in preproject per quei object ch'ei vegnius approbaus ils 27 da settember 2010 el rom dall'approbaziun dil GEP entras igl uffeci cantunal per la natira ed igl ambient. Per quei project che prevedeva cuosts da frs. 95'000.-- sa la vischnaunca quintar cun ina contribuziun da frs. 19'000.--. Dil mument che la serenera fuss vegnida construida a Cavardiras, havess ins desistiu dil fussal d'aua da plievgia. Aschinavon ch'ins vul construir il fussal, fa ei senn da cumbinar quellas lavurs cun la canalisaziun.

Ils cuosts sepresentan sco suonda:

Canal da colligiazion Cavardiras – serenera Disla

Lavurs d'impressari	frs.	410'000.--
Installaziuns sanitaras	frs.	20'000.--
Installaziuns electricas	frs.	8'000.--
Tecnica da mesiraziun e pilotar	frs.	20'000.--
Cuosts accessoris, taxas, acquist da dretgs, sperditas da raccolta	frs.	12'000.--
Mesiraziun e terminaziun	frs.	<u>10'000.--</u>
	frs.	480'000.--
Project e survigilanza	frs.	<u>45'000.--</u>
	frs.	525'000.--
Nunpreviu e rundau	frs.	<u>45'000.--</u>
Total canalisaziun Cavardiras – serenera Disla	frs.	570'000.--

Fussal aua da plievgia a Disla

Lavurs d'impressari	frs.	100'000.--
Installaziuns sanitaras	frs.	4'000.--
Installaziuns electricas	frs.	4'000.--
Tecnica da mesiraziun e pilotar	frs.	18'000.--
Cuosts accessoris, taxas, acquist da dretgs, sperditas da raccolta	frs.	12'000.--
Mesiraziun e terminaziun	frs.	<u>6'000.--</u>
	frs.	144'000.--
Project e survigilanza	frs.	<u>15'000.--</u>
	frs.	159'000.--
Nunpreviu e rundau	frs.	<u>11'000.--</u>
Total fussal aua da plievgia Disla	frs.	170'000.--

Contribuziuns

In fatg ch'ei da risguardar ei quel, ch'il cantun ha concediu per ils suandonts projects suandontas contribuziuns:

- Serenera Cavardiras 20% max. frs. 92'000.--
- Fussal d'aua da plievgia serenera Disla 20% max. frs. 19'000.--

Risguardond las contribuziuns cantunalas messas en mira, sepresentan ils cuosts nets pils singuls objects sco suonda:

Canalisaziun Cavardiras – serenera Disla	frs. 570'000.--
Contribuziun cantunala	<u>frs. 92'000.--</u>

Cuosts nets per la realisaziun dalla canalisaziun Cavardiras – serenera Disla	frs. 478'000.--
---	------------------------

Fussal aua da plievgia Disla	frs. 170'000.--
Contribuziun cantunala	<u>frs. 19'000.--</u>

Cuosts nets per il fusal d'aua da plievgia Disla	frs. 151'000.--
--	------------------------

Resumaziun

Cuosts nets per la realisaziun dalla canalisaziun Cavardiras – serenera Disla	frs. 478'000.--
---	-----------------

Cuosts nets pil fusal d'aua da plievgia Disla	<u>frs. 151'000.--</u>
---	------------------------

Total cuosts restonts per la vischnaunca	frs. 629'000.--
---	------------------------

En consequenza dil detretschament dallas incaricas e dallas finanzas denter cantun e vischnauncas crodan las contribuziuns empermessas sil pli tard ils 31 da december 2019. Entochen quei termin ston ils projects vegnir realisai ed il quen sto esser serraus giu. Tenor indicaziun digl uffeci per la natira ed igl ambient stat la summa da frs. 92'000.-- empermessa per la serenera a Cavardiras era a disposiziun per la canalisaziun Cavardiras – Disla.

La suprastanza communal ha giu tschentau ina damonda da prolungir ils termins. A quella ei buca vegniu dau suatientscha. Ils termins ein francai ligiontamein entras la Regenza grischuna. Sch'ils termins vegnan buca observai, spiarda la vischnaunca da Mustér la davosa pussevividad da recaltgar subvenziuns cantunalas ella dimensiun da ca. frs. 131'000.-- per quels treis projects e freina in'actividad da baghegiar en nossa periferia.

Vul la vischnaunca recaltgar las contribuziuns cantunalas, sto ella realisar il project cul rendaquen entochen sil pli tard ils 31 da december 2019.

Aschinavon ch'ei vegn decidiu da buca realisar il project, exista in problem cun la canalisaziun veglia da Cavardiras ch'ei en in schliet stan. Quella canalisaziun, che finescha oz a Plaun Grond dadens Pardomat, ei en in aschi schliet stan ch'igl ei buca stau pusseivel da controllar ella avon varga 10 onns sin l'entira lunghezia cun la camera. Probablamein vegn la vischnaunca mai a saver realisar pli favoreivel la colligiaziun da Cavardiras cun ina serenera che actualmein.

Conceda il cussegl da vischnaunca il credit necessari, vegn quella fatschenta suttamessa el decuors digl atun 2016 alla votaziun dil pievel.

Pendent ei aunc la realisaziun da suandonts projects:

- Canalisaziun Acletta Sid
- Canalisaziun Acletta Ost
- Canalisaziun Clavaniev

La realisaziun dalla canalisaziun Acletta Sid ei pendent dapi la construcziun dil vitg da vacanzas Reka. En connex cul Resort Catrina fa ei senn da cumbinar quellavurs. Tier quei project sa la vischnaunca quintar cun contribuziuns cantunalas. La canalisaziun Acletta Ost savess vegnir realisada cul project encunter auas grondas ella Val Acletta. Quellas lavurs san vegnir cumbinadas cun las lavurs da tratsch. A Clavaniev vegn actualmein ina fontauna sutterrana cun ina gronda furniziun d'aua menada ella canalisaziun d'aua tschuffa.

La realisaziun dalla canalisaziun a Clavaniev ei urgenta per saver optimar ils cuosts da menaschi dalla serenera. Per quellas canalisaziuns ha il cantun garantiu contribuziuns da 25% dils cuosts renconuschi. Quels projects ston denton vegnir realisai (incl. serrar giu quen) entochen ils 31 da december 2019, tuttina sco la canalisaziun da Cavardiras e la serenera da Pardomat.

La survesta da cuosts per quels projects sepresenta sco suonda:

	<i>Investiziun cuosts approximativs</i>	<i>Contribuziun tenor cuosts renconuschi</i>
Canalisaziun Acletta Sid	frs. 215'000.--	
Canalisaziun Acletta Ost	frs. 100'000.--	
Canalisaziun Clavaniev	<u>frs. 98'000.--</u>	
Total	frs. 413'000.--	frs. 76'000.--

Cheu setracta ei sulettamein dils projects preparai en connex cul GEP. Il ulteriurs detagls sortan dil program d'investiziun. Cunquei che la vischnaunca obtegn contribuziuns cantunalas per quels projects, ei ina decisiun enteifer il proxim temps necessaria.

4. Propostas

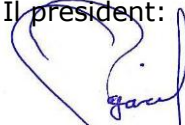
Sebasond sin sura consideraziuns

propo na

la suprastanza communal al cussegl da vischnaunca da:

- conceder in credit da frs. 629'000.-- per colligiar igl uclaun da Cavardiras cun la serenera a Disla e per construir a Disla in fussal per l'aua da plievgia;
- da suttametter quei conclus el senn d'art. 32, lit. d dalla constituziun communal alla votaziun dil pievel.

Suprastanza communal Disentis/Mustér
Il president:

Francestg Cajacob

Il canzlist:

Andri Hendry

Disentis/Mustér, ils 27 da matg 2016

Documentaziun:

Dil rapport tecnic e dils plans davart il project da canalisaziun sa vegnir priu investa tier l'administraziun communal (s'annunziar al spurtegl).